

MIẾNG TRẦU KỶ DIỆU

Hồ Sinh học được ít chữ, muốn có chút danh phận nên tìm cách chạy chọt. Nhưng giấc mộng làm quan đã vỡ tan khi hắn gặp một đạo sĩ và được ông mời ăn một miếng trầu thần

Ngày xưa, có một anh học trò tầm thường tên là Hồ Sinh. Gia tư của hắn cũng không lấy gì làm thiếu thốn, nhưng ngày đêm, hắn chỉ những mong muốn một chút danh phận. Vì thế, khi nghe nói ở huyện có khuyết chân thơ lại là hắn vội bán ruộng cổ đi lo lót cho được. Sau mấy phen chạy vạy không xong, hắn sức nhớ đến một người bạn học cũ có người thân quen biết với cụ Thượng, bèn tìm đến nhờ vả.

Người bạn của Hồ Sinh khi nghe hắn bày tỏ, vội bảo:

- Người ta có câu "Con trong lừ rưng rưng nước mắt, con ngoài lừ ngút ngoắt muốn vô". Sao bác không giữ ruộng lại để cày cấy làm ăn, có hơn là phải quy lụy để mua mấy cái lo vào người cho khổ?

Nhưng sau mấy lần khuyên dỗ, vẫn thấy nét mặt bạn quả quyết quá, mới giới thiệu hắn với một người bạn khác của mình, và nói:

- Người quen của tôi chả có thể lực gì đâu. Sẵn có quen một nhà đạo sĩ trên núi Ba Vi, ông ấy quen biết rất nhiều vị quyền cao chức trọng có thể hơn cả cụ Thượng nữa. Ông ấy có cách làm cho bác nên công danh. Để tôi viết mấy chữ, ông ấy sẽ vì tôi mà giúp bác hết sức.

Hồ Sinh cảm thư của bạn tìm đường lên núi Ba Vi. Hắn hỏi thăm mãi, quả đến một cái hang, cửa hang có một phiến đá lớn lấp kín. Theo lời dặn, hắn kêu to: - "Có phải đây là hang đạo sĩ không? Nếu phải xin mở cửa cho vào". Tự nhiên hòn đá xoay ra mở một lối cho hắn vào. Phía trong rất im lặng nhưng sáng sủa. Hắn bước quá chừng chục bước đã thấy vị đạo sĩ đang nằm trên một cái chõng, miệng nhai trầu, mắt lim dim nghỉ ngơi. Bên cạnh đó có một cái chõng khác, trên có một cối trầu chỉ còn hai miếng. Tuy có khách mà đạo sĩ cũng không ngời dậy chỉ với tay cầm lấy thư đọc, miệng vẫn nhai trầu bồm bồm. Một lát, nhìn trừng trừng vào mặt khách, nói:

- Ta sẽ cho anh được làm quan. Nào, anh muốn làm quan to hay nhỏ?

Đáp:

- Tôi học hành cũng ít ỏi, chỉ muốn làm một chân thơ lại cũng đã mãn nguyện.

- Được! Anh hãy ngồi nghỉ, ăn một miếng trầu, ta sẽ liệu.

Hồ Sinh rón rén lại ngồi ở giường lấy một miếng trầu trong cối ra ăn. Miếng trầu rất ngon. Nhưng vừa nhai giập thì hắn đã thiu thiu ngủ.

*
* *

Sau khi trở về nhà mấy ngày, bỗng một hôm có một người lính lệ mang trát đến đòi. Hắn sợ quá tưởng có việc gì xảy ra. Nhưng khi vào dinh cụ Thượng, hắn được đón tiếp rất niềm nở. Người ta để dành cho hắn không phải là chân thơ lại ở huyện mà là một chân thông biện ở dinh quan Bố tại tỉnh nhà. Công việc chẳng có gì là khó khăn và tốn kém vì có "tay trong" của nhà đạo sĩ, làm cho hắn hết sức sung sướng. Thế là từ đó, Hồ Sinh hàng ngày ra vào công đường,

dạ dạ, bầm bầm khúm núm trước mặt các quan. Ban đầu hắn cảm thấy nhục, nhưng mỗi lần đứng trước mặt bọn tổng lý và những người dân có việc đến cửa quan thì hắn lại cho là một sự vinh hiển. Ban đầu, hắn ngần ngại chối từ cả lễ lạt của những người có việc đưa đến lo lót, nhưng dần dần hắn bạo dạn và khôn ngoan hơn. Chẳng những hắn thành thạo trong nghề bóp nặn mà còn học được nhiều mẹo vặt làm tiền kỳ lạ, tạo ra những vụ án bất ngờ mà kết quả cả nguyên cáo lẫn bị cáo tiền bạc xứng xoảng dắt nhau đến công đường đút cho hắn và quan trên của hắn.

Vì thế, chỉ trong vài ba năm, tiền của của hắn bội bề, hắn làm nhà tậu ruộng và sống cuộc đời xa xỉ hơn trước. Hắn lại được một phú trường giả trong hạt gả con gái cho. Mười năm sau, vợ hắn đã sinh được hai trai hai gái và được cất nhắc làm một chức quan nhỏ. Cuộc đời hắn cứ lên như điều, không có ai theo kịp.

Nhưng một ngày kia, giữa lúc Hồ Sinh đang ngồi cho vợ chải đầu thì bỗng có lính lệ cầm trát đến đòi. Hắn không nghi ngờ gì cả. Nhưng khi đến dinh cụ Thượng hắn liền bị bỏ ngục. Một viên khâm sai đặc phái cải trang đi thanh tra đã tìm ra được rất nhiều chứng cứ về những vụ tham tang hối lộ của bọn quan tỉnh, mà tất cả đều có liên quan tới hắn. Thế rồi, trong khi chờ đợi xử án thì những người dân bị vu oan giá họa ngày trước đều đổ xô tới quan khâm sai kiện hắn. Đơn kiện cao kẻ hàng chồng. Ngày xử án hắn là một ngày đông hơn hội. Hắn bị tử hình không đợi lâu về triều vì quan khâm sai có quyền "tiền trá hậu tấu". Trước khi ra pháp trường chịu tội, hắn hồi tưởng lại chuyện cũ và ăn năn rằng phải chi mình đừng có lên hàng đạo sĩ để nhờ lão ấy chạy chọt cho thì có đâu đến nỗi này.

Hồ Sinh bỗng choàng dậy vì có một tiếng động rất dữ dội. Hắn mở mắt thì té ra mình vẫn còn nằm trên chiếc giường thứ hai của nhà đạo sĩ, chân đạp phải cơi trầu lăn xuống đá đánh choảng một tiếng, miếng trầu còn lại lăn lóc giữa giường. Còn nhà đạo sĩ miệng vẫn còn nhai trầu, mắt lim dim, chợt ngồi dậy hỏi hắn:

- Bây giờ chúng ta sẽ bàn một chút. Anh sẽ cầm thư của tôi đến cụ Thượng...

Nhưng lúc này Hồ Sinh không còn đủ can đảm để tính chuyện danh phận nữa. Hắn vội nhả miếng trầu đang ngậm ở miệng và cáo từ ra về. Từ đó, hắn trở nên một tay làm ăn chí thú trên ruộng đất của mình⁽¹⁾.

Nguyễn Đồng Chi kể

1. Theo Chéron. *Sưu tầm mười một truyện An Nam (bản gốc).*

 Trở về trang trước